

**«Психология және менеджмент инновациялық
академиясы» ЖШС**

ЖОБА

білім беру ұйымдарының барлық деңгейлері
педагогтеріне арналған біліктілікті арттыру курсының
БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

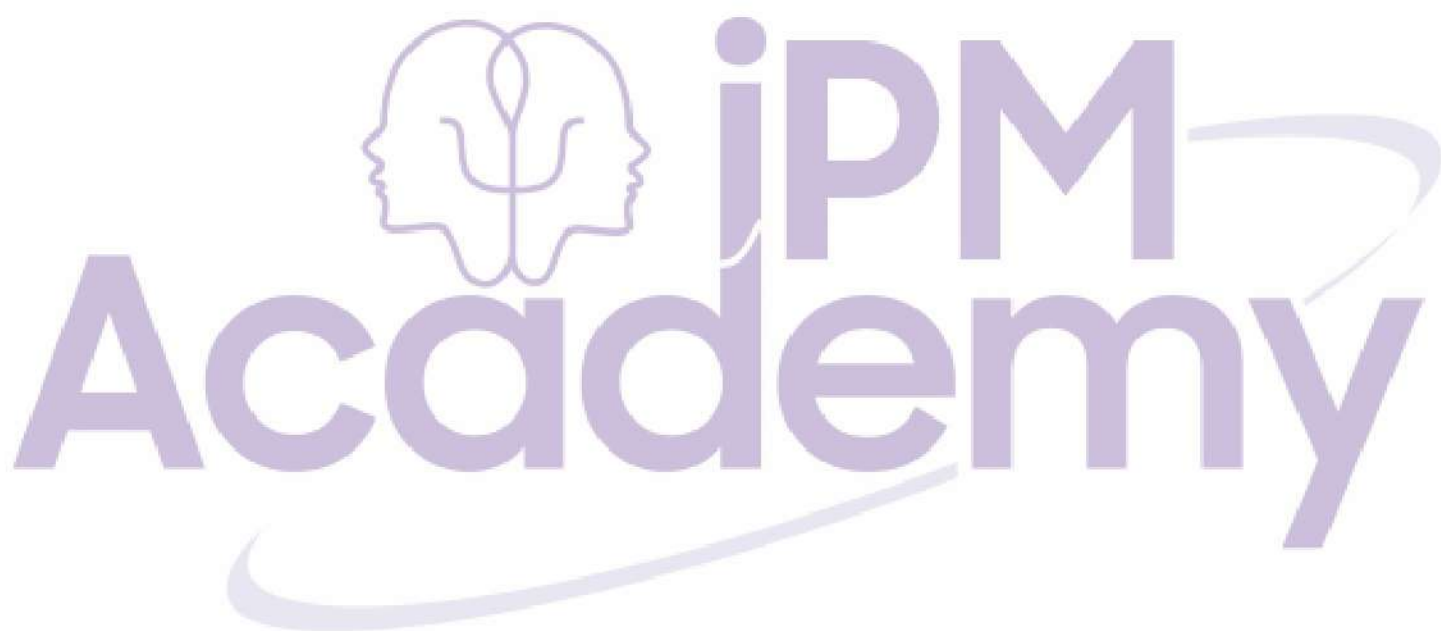
**«Білім беру тәжірибесінде сенсорлық интеграция,
АВА - терапия және емдік дене шынықтыру»**

Academy

Астана, 2025

МАЗМҰНЫ

1 бөлім	Жалпы ережелер	3
2 бөлім	Глоссарий	4
3 бөлім	Бағдарлама тақырыбы	5
4 бөлім	Бағдарламаның мақсаттары, міндеттері және күтілетін нәтижелер	7
5 бөлім	Бағдарлама құрылымы мен мазмұны	8
6 бөлім	Оқу процесін ұйымдастыру	12
7 бөлім	Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі	13
8 бөлім	Оқыту нәтижелерін бағалау	13
9 бөлім	Курстан кейінгі сүйемелдеу	14
10 бөлім	Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі	15
1-қосымша	Қорытынды жұмыстарды бағалаудың критерилері	18

1 бөлім. Жалпы ережелер

«Білім беру тәжірибесінде сенсорлық интеграция, Ава-терапия және емдік дене шынықтыру» біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы (бұдан әрі-Бағдарлама) «Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу, келісу және бекіту қағидалары» ҚР Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 04 мамырдағы №175 бұйрығымен бекітілген құжатының талаптарына сәйкес жасалған.

«Білім беру тәжірибесінде сенсорлық интеграция, Ава-терапия және емдік дене шынықтыру» бағдарламасы ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қолдау үшін өзекті болып келеді. Бұл инклюзивті білім беру сапасын арттыратын заманауи әдістерді енгізуге ықпал етеді және педагогтерге дамуында ауытқулары бар балалармен тиімді жұмыс атқаруға көмектеседі. Бағдарлама инклюзия саласындағы мемлекеттік басымдықтарға сәйкес келеді және терапия мен оңалтуда озық әлемдік тәжірибелерді пайдаланады.

Бағдарламаның өзектілігі:

Заманауи білім сенсорлық өңдеу, аутизм және қозғалысында кемістігі бар балалармен қатар, даму ерекшеліктері бар балаларды қолдауға кешенді көзқарасты талап етеді. Сенсорлық интеграция, АВА терапиясы және емдік дене шынықтыру (жаттығу терапиясы) когнитивті, коммуникативті және қозғалыс дағдыларды дамытуда жоғары тиімділігін дәлелдеді. Бұл әдістерді білім беру тәжірибесіне енгізу инклюзивті ортаны құруға ықпал етеді, балалардың бейімделуін және олардың өмір сүру сапасын жақсартады.

Жалпы мемлекеттік басымдықтармен байланыс:

Бағдарлама инклюзивті білім беруді қамтамасыз ету, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қолдау жүйесін дамыту және «Білім беру» ұлттық жобасын іске асыру жөніндегі мемлекеттік міндеттерге сәйкес келеді. Ол мүгедектігі бар балаларды қоғамға кіріктіру және педагогикалық қызмет көрсету сапасын арттыру жөніндегі мақсаттарға қол жеткізуге ықпал етеді, бұл Қазақстанның мемлекеттік саясатының басымдықтарының бірі болып табылады.

Әлемдік трендтер:

Әлемдік білім беру кеңістігінде ерекше қажеттіліктері бар балаларды қолдау үшін мультидисциплинарлық тәсілдерді қолданудың өсуі байқалады, мұнда сенсорлық интеграция, қолданбалы мінез-құлық талдауы (АВА) және емдік дене шынықтыру (ЕДБ) негізгі позицияларды алады. Оқытуды дараландыруға, білім алушылардың терапиясы мен дамуында ғылыми негізделген әдістер мен цифрлық технологияларды қолдануға баса назар аудару білім алушылардың барлық санаттары үшін инклюзия мен білім сапасын арттырудың жаһандық үрдістерін көрсетеді.

Бағдарлама заманауи талаптарды қарастырады және ерекше білім беру

қажеттіліктері бар балалармен тиімді жұмыс істеу үшін заманауи білім мен дағдыларды қамтамасыз ете отырып, педагогтардың кәсіби өсуіне ықпал етеді.

2 бөлім. Глоссарий

АВА терапиясы (Applied Behavior Analysis) — оқыту және мінез-құлықты талдау принциптеріне негізделген мінез-құлықты түзетудің ғылыми негізделген әдісі.

Дағдыларды оқыту - баланың мақсатты дағдылары мен іс-әрекеттерін жүйелі түрде қалыптастыру процесі.

ДШМ (денсаулықтың шектеулі мүмкіндіктері) — оқыту мен тәрбиелеудің ерекше жағдайларын талап ететін денсаулық жағдайы.

ЕДШ әдістері - физиотерапияда қолданылатын әртүрлі әдістер мен жаттығулар.

Емдік дене шынықтыру (ЕДШ) — қозғалыс функциялары мен денсаулығын қалпына келтіруге, сақтауға және дамытуға бағытталған дене жаттығуларының кешені.

Кейстер - кешенді әдістерді қолдануды және олардың нәтижелерін көрсететін жұмыстың нақты практикалық мысалдары.

Кешенді оңалту - физикалық, психологиялық және білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, баланы қалпына келтірудің көп қырлы тәсілі.

Мінез-құлықты түзету бағдарламасы - қажетті дағдыларды қалыптастыру және проблемалық мінез-құлықты азайту үшін жеке сабақтар мен аралас жоспары.

Пәнаралық тәсіл - баланың проблемаларын кешенді шешу үшін әртүрлі профильдегі мамандардың (педагогтар, психологтар, логопедтер, физиотерапевтер) ынтымақтастығы.

Педагогтардың, мамандардың және ата-аналардың өзара іс-әрекеті-баланы түзету мен қолдаудың барынша тиімділігі үшін білім беру процесінің барлық қатысушыларының бірлескен жұмысы.

Сабақтарды жеке жоспарлау - баланың жеке ерекшеліктерін, мүмкіндіктері мен мақсаттарын ескере отырып, жаттығу терапиясы бағдарламасын құру.

Сенсорлық бұзылуларды түзету - сенсорлық интеграцияны қалыпқа келтіру үшін арнайы жаттығулар мен әдістерді қолдану.

Сенсорлық бұзылулардың диагностикасы - мамандандырылған әдістер мен бақылаулар арқылы баланың қабылдау және реакция ерекшеліктерін бағалау.

Сенсорлық интеграция - қоршаған ортаға барабар қабылдау және жауап беру үшін мидың әртүрлі сезім мүшелерінен ақпаратты өңдеу және біріктіру процесі.

Сенсорлық өңдеу - сенсорлық тітіркендіргіштерді қабылдау және өңдеу (көру, есту, жанасу, проприоцепция және т.б.).

Сенсорлық өңдеудің бұзылуы - мінез-құлық және оқу мәселелеріне әкелетін сенсорлық ақпаратты қабылдау, түсіндіру немесе біріктіру қиындықтары.

Тиімділік мониторингі - қажетті өзгерістер енгізу үшін түзету жұмыстарының нәтижелерін үнемі бақылау және талдау.

3 бөлім. Бағдарламаның тақырыбы

Бағдарламаның жаңашылдық дәрежесі:

Бұл бағдарлама инновациялық тұрғыда, өйткені ол алғаш рет түзету педагогикасы мен оңалтудың үш маңызды бағытын — сенсорлық интеграцияны, мінез-құлықты қолданбалы талдауды (АВА — терапия) және емдік дене шынықтыруды (ЕДШ) білім беру практикасы контекстінде біріктіреді. Әдістердің бұл үйлесімі дамудың бұзылуы, аутизм, қимыл және сенсорлық дисфункцияларды қоса алғанда, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың көп қырлы қажеттіліктерін ескереді.

Отандық білім беру жүйесінде және бірқатар шет елдерде бұл бағыттар көбінесе әртүрлі қолданылады: курстар мен бағдарламалар мінез-құлық терапиясына, физикалық жаттығуларға немесе сенсорлық ынталандыруға бағытталған. Алайда, интеграцияланған тәсілдің болмауы түзету жұмыстарының тиімділігін төмендетеді және баланың кешенді даму мүмкіндіктерін шектейді.

Бағдарлама педагогтарға, психологтарға, логопедтерге, дефектологтарға және ЕДШ мамандарына арналған жүйелі, пәнаралық курсты ұсынады, бұл балалардың даму ерекшеліктерін тереңірек түсінуге және оқу-тәрбие процесін тиімді ұйымдастыруға ықпал етеді. Бұл түзету көмегінің сапасын арттырып қана қоймай, сонымен қатар балалардың білім беру ортасында табысты әлеуметтенуі мен бейімделуін ынталандыруға мүмкіндік береді.

Білім беру жүйесінде аналогтардың болуын/болмауын талдау:

Қазақстанда және ТМД-ның көптеген елдерінде сенсорлық интеграцияны, АВА-терапияны және ЕДШ-ны мектеп пен мектепке дейінгі білім беру контекстінде біртұтас тұтастық ретінде кешенді қамтитын стандартталған білім беру бағдарламалары жоқ. Қолданыстағы курстар мен семинарлар жеке әдістерге арналған немесе өзара қиылысусыз біржақты мамандандыруға бағытталған.

Сондай-ақ, көптеген оқу орындарында осы әдістерді нақты тәжірибеде жан-жақты қолдана алатын мамандарды даярлаудың құрылымдық бағдарламалары жоқ. Бұл білікті кадрлардың тапшылығын тудырады және даму ерекшеліктері бар балаларға түзету көмегінің сапасын төмендетеді.

Әлемдік тәжірибе бірте-бірте Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы (ДДҰ), ЮНЕСКО және басқа да бейінді ұйымдардың халықаралық зерттеулері мен ұсыныстарымен расталатын ерекше қажеттіліктері бар балаларды

оқытудағы кешенді пәнаралық тәсілдерге қарай жылжуда. Бұл бағдарламаны енгізу әлемдік тәжірибені ұлттық шындыққа бейімдеуге, педагогтар мен мамандардың кәсіби деңгейін арттыруға, сондай-ақ білім беру және түзету жұмыстарының нәтижелерін жақсартуға мүмкіндік береді.

Осылайша, бағдарлама өзінің құрылымы, күрделілігі және қазіргі әлемдік трендтерге бағдарлануы бойынша бірегей, сондай-ақ бар олқылықты толтыра отырып, ұлттық білім беру жүйесінің қажеттіліктеріне сәйкес әзірленген.

Бағдарламаның оқу тақырыптық жоспары

№	Сабақтың тақырыбы	Теориялық сабақтар	Практикалық жұмыс	Өзіндік жұмыс	Барлығы
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Сенсорлық интеграцияның негіздері және білім беру тәжірибесіндегі мәні					
1.1	Сенсорлық интеграция ұғымы және оның баланың дамуындағы рөлі	2	2	2	6
1.2	Сенсорлық өңдеудің негізгі бұзылулары және олардың мінез-құлық пен оқуға әсері	2	2	2	6
1.3	Білім беру ортасындағы сенсорлық бұзылуларды диагностикалау және түзету	2	2	2	6
Барлығы:					18
Модуль 2. АВА-терапия: қолдану принциптері мен әдістері мінез-құлықты талдау					
2.1	Ава-терапия негіздері және оны мүмкіндігі шектеулі балалармен жұмыста қолдану	2	4	2	8
2.2	Мінез-құлықты түзету бағдарламаларын әзірлеу және дағдыларды үйрету	2	4	2	8
2.3	Түзету жұмыстарының тиімділігін бақылау және әдістерді бейімдеу	2	2	2	6
Барлығы:					22
Модуль 3. Емдік дене шынықтыру (ЕДШ) түзету және дамыту құралы ретінде					
3.1	Даму ерекшеліктері бар балаларды кешенді оңалтудағы ЕДШ рөлі	2	2	2	6
3.2	Білім беру практикасындағы ЕДШ негізгі әдістері мен тәсілдері	2	2	2	6
3.3	Білім алушылардың қажеттіліктерін ескере	2	2	2	6

	отырып ЕДШ сабақтарын жеке жоспарлау				
Барлығы:		18			
Модуль 4. Білім беру процесіне сенсорлық интеграция АВА-терапия және ЕДШ әдістерін біріктіру					
4.1	Балалармен түзету жұмысындағы пәнаралық тәсіл	2	2	2	6
4.2	Педагогтардың, мамандардың және ата-аналардың өзара қарым-қатынасы	2	2	2	6
4.3	Кешенді әдістерді сәтті қолданудың тәжірибелік кейстері мен мысалдары	2	2	2	6
4.4	Қорытынды тестілеу. Жобаларды қорғау	-	4	-	4
Барлығы:		22			
Жиыны:		80			

4 бөлім. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты: Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды тиімді сүйемелдеу үшін сенсорлық интеграцияның, АВА-терапия және емдік дене шынықтырудың (ЕДШ) заманауи әдістерін меңгеру арқылы түзету педагогикасы және оңалту саласындағы педагогтар мен мамандардың кәсіби құзыреттілігін арттыру.

Бағдарламаның міндеттері:

1. Тыңдаушыларды сенсорлық интеграцияның, АВА-терапияның және ЕДШ-нің теориялық негіздерімен және практикалық әдістерімен таныстыру.
2. Балалардағы сенсорлық, мінез-құлық және қозғалыс бұзылуларын диагностикалау және түзету дағдыларын дамыту.
3. Түзету жұмыстарын даралау үшін кешенді пәнаралық тәсілді қолдануға үйрету.
4. Әр баланың ерекшеліктерін ескере отырып, түзету педагогикасы бағдарламаларын жоспарлау және іске асыру дағдыларын қалыптастыру.
5. Білім алушыларды табысты әлеуметтендіру мақсатында педагогтердің, ата-аналардың және мамандардың өзара қарым-қатынас сапасын арттыру.

Күтілетін нәтижелер:

- Бағдарлама педагогтары сенсорлық, мінез-құлық және қозғалыс бұзылуларын диагностикалау мен түзетудің заманауи құралдарын меңгереді.
- Педагогтар білім беру және түзету практикасында кешенді әдістерді тиімді қолдана алады.
- Ерекше білім беру қажеттілігі бар балалармен жұмыс істеудің даралығы мен нәтижелілігінің деңгейі артады.
- Неғұрлым тиімді қолдау мен бейімделудің арқасында білім алушылардың

өмір сүру сапасы мен оқу көрсеткіштері жақсарады.

Бағдарламаның практикалық маңыздылығы:

Бағдарлама педагогтарды дамуында кемістігі бар балалармен жұмыс істеу үшін қажетті практикалық біліммен және дағдымен қамтамасыз етеді. Сенсорлық, мінез-құлық және физикалық әдістерді интеграциялау баланың оқуын, мінез-құлықын және физикалық жай-күйін жақсартып, оның дамуына кешенді түрде қарауға мүмкіндік береді. Бұл балалардың білім беру ортасына және жалпы қоғамға табысты бейімделуіне ықпал етеді.

Оқыту нәтижелерінің педагогтардың жұмыс тәжірибесіне әсері:

Алынған білім мен дағдылар педагогтарға әрбір баланың даму ерекшеліктерін нақты анықтауға, тиімді түзету әдістемелерін қолдануға және білім беру бағдарламаларын уақтылы бейімдеуге мүмкіндік береді. Нәтижесінде оқыту сапасы артады, проблемалық мінез-құлық деңгейі төмендейді, педагог, бала және ата-аналар арасындағы өзара қарым-қатынас жақсарады, бұл білім алушылардың жалпы дамуына және әлеуметтенуіне оң әсерін тигізеді.

5 бөлім. Бағдарлама құрылымы мен мазмұны

Тыңдаушыда белгіленген мақсат пен міндеттерге сәйкес келетін кәсіби білімді, дағдыларды қалыптастыру үшін бағдарламаның мазмұны 4 модульді меңгеруді көздейді:

Модуль 1. Сенсорлық интеграцияның негіздері және оның білім беру тәжірибесіндегі мәні

Модульдің мақсаты: педагогтерді сенсорлық интеграция ұғымымен таныстыру, сенсорлық өңдеудің негізгі бұзылуларын және оларды білім беру ортасында диагностикалау және түзету әдістерін анықтау.

Модуль міндеттері:

- Сенсорлық интеграцияның теориялық негіздерін қарастыру.
- Сенсорлық бұзылулардың түрлерін және олардың мінез-құлық пен оқу процесіне әсерін зерттеу.
- Тәжірибеде сенсорлық бұзылуларды диагностикалау және түзету әдістерін меңгеру.

Күтілетін нәтижелер:

- Баланың дамуындағы сенсорлық интеграцияның рөлін түсіну.
- Сенсорлық бұзылуларды анықтау және сипаттау мүмкіндігі.
- Базалық диагностика жүргізу және түзету іс-шараларын әзірлеу дағдылары.

Тақырыбы 1.1. Сенсорлық интеграция ұғымы және оның баланың дамуындағы рөлі

Сенсорлық интеграция теориясына шолу, оқу мен мінез-құлық үшін қабылдау процестерінің маңызы.

Практикалық жұмыстар: балалардағы сенсорлық бұзылу жағдайларын талдау; сенсорлық интеграция схемасын құру.

Өзіндік жұмыс: әдебиеттерді зерттеу, сенсорлық интеграция теориясы бойынша эссе дайындау.

Тақырыбы 1.2. Сенсорлық өңдеудің негізгі бұзылыстары және олардың мінез-құлық пен оқуға әсері

Сенсорлық бұзылулардың сипаттамасы, олардың пайда болуы және оқытудың салдары.

Практикалық жұмыстар: Сенсорлық бұзылулары бар балалардың мінез-құқының бейне-мысалдарын талдау.

Өзіндік жұмыстар: Бұзылулардың диагностикалық картасын жасау.

Тақырыбы 1.3. Білім беру ортасындағы сенсорлық бұзылуларды диагностикалау және түзету

Сенсорлық проблемаларды диагностикалау әдістері, мектеп пен балабақшадағы түзету жұмыстары.

Практикалық жұмыстар: диагностика негізінде түзету жоспарын әзірлеу.

Өзіндік жұмыс: түзету әдістерінің сипаттамасын дайындау.

Модуль 2. АВА-терапия: қолдану принциптері мен әдістері мінез-құлықты талдау

Модульдің мақсаты: мүмкіндігі шектеулі балалармен жұмыс істеу үшін АВА-терапия негіздерін және қолданбалы мінез-құлықты талдау әдістерін меңгеру.

Модуль міндеттері:

- АВА-терапиясының теориясы және практикасымен танысу.
- Мінез-құлықты түзету бағдарламаларын құруды және жаңа дағдыларды үйрету.
- Түзету жұмыстарын мониторингілеу және бейімдеу әдістерін меңгеру.

Күтілетін нәтижелер:

- АВА принциптерін және олардың қолданылуын білу.
- Жеке түзету бағдарламаларын құра білу.
- Тиімділікті бағалау және түзетулер енгізу дағдылары.

Тақырыбы 2.1. АВА-терапия негіздері және оны мүмкіндігі шектеулі балалармен жұмыста қолдану

АВА теориялық негіздері, жұмыстың негізгі принциптері мен кезеңдері.

Практикалық жұмыстар: АВА қолданудың нақты жағдайларын талдау.

Өзіндік жұмыс: АВА-терапияны енгізу жоспарын дайындау.

Тақырыбы 2.2. Мінез-құлықты түзету бағдарламаларын әзірлеу және дағдыларды үйрету

Мақсаттары мен міндеттері бар түзету бағдарламаларын құру және құрылымдау.

Тәжірибелік жұмыстар: жеке дағдыларды оқыту бағдарламасын жобалау.

Өзіндік жұмыс: түзету бағдарламаларын талдау және сипаттау.

Тақырыбы 2.3. Түзету жұмыстарының тиімділігін бақылау және әдістерді бейімдеу

Нәтижелерді бағалау әдістері, деректерді жинау және бағдарламаны түзету.

Практикалық жұмыстар: мониторинг жүргізу және есепті дайындау.

Өзіндік жұмыс: тиімділікті бағалау критерийлерін әзірлеу.

Модуль 3. Емдік дене шынықтыру (ЕДШ) түзету және дамыту құралы ретінде

Модульдің мақсаты: кешенді оңалтудағы ЕДШ рөлімен таныстыру және білім беру практикасында негізгі әдістерді қолдануға үйрету.

Модуль міндеті:

- Ерекше қажеттіліктері бар балалардың дамуындағы жаттығу терапиясының маңыздылығын зерттеу.

- Емдік дене шынықтырудың негізгі әдістері мен тәсілдерін меңгеру.

- Жаттығу терапиясын жеке жоспарлауды үйрену.

Күтілетін нәтижелер:

- Түзету мен дамытудағы ЕДШ рөлін түсіну.

- ЕДШ әдістемелерін меңгеру.

- Жеке жоспар құру дағдыларын меңгеру.

Тақырыбы 3.1. Даму ерекшеліктері бар балаларды кешенді оңалтудағы ЕДШ рөлі

Емдік дене шынықтыру баланың физикалық және психикалық денсаулығына әсері.

Практикалық жұмыстар: оңалтудың нәтижелі мысалдарын талдау.

Өзіндік жұмыс: Емдік дене шынықтырудың бойынша заманауи зерттеулерді зерттеу.

Тақырыбы 3.2. Білім беру тәжірибесінде ЕДШ негізгі әдістері мен тәсілдері

Түзетуде қолданылатын жаттығулар мен әдістердің сипаттамасы.

Тәжірибелік жұмыстар: демонстрациялық сабақтар өткізу.

Өзіндік жұмыс: жаттығу бағдарламасын құру.

Тақырыбы 3.3. Білім алушылардың қажеттіліктерін ескере отырып ЕДШ сабақтарын жеке жоспарлау

Баланың диагностикасы мен ерекшеліктерін ескере отырып жоспар құру.

Тәжірибелік жұмыстар: ЕДШ жеке бағдарламасын құру.

Өзіндік жұмыс: жаттығуды таңдаудың негіздемесін дайындау.

Модуль 4. Білім беру процесіне сенсорлық интеграция АВА-терапия және ЕДШ әдістерін біріктіру

Модульдің мақсаты: пәнаралық тәсілді меңгеру және білім беру және түзету жұмыстарында кешенді әдістерді тиімді біріктіруді үйрену.

Модуль міндеті:

- Педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың өзара әрекеттесу ерекшеліктерін зерттеу.

- Әдістерді кешенді қолданудың практикалық жағдайларын меңгеру.

- Топтық жұмыс және пәнаралық ынтымақтастық дағдыларын дамыту.

Күтілетін нәтижелер:

- Түзетудегі кешенді тәсіл дағдылары.

- Әр түрлі мамандармен және отбасымен тиімді қарым-қатынас жасау мүмкіндігі.

- Кешенді әдістерді қолданудың практикалық тәжірибесі.

Тақырыбы 4.1. Балалармен түзету жұмысындағы пәнаралық тәсіл

Топтық жұмыстың принциптері мен артықшылықтары.

Тәжірибелік жұмыстар: мамандардың бірлескен сессияларын модельдеу.

Өзіндік жұмыс: өзара әрекеттесу жоспарын жасау.

Тақырыбы 4.2. Педагогтардың, мамандардың және ата-аналардың өзара қарым-қатынасы

Баланы қолдау үшін байланыста болу және ынтымақтастық стратегиялары.

Практикалық жұмыстар: рөлдік ойындар және байланыс сценарийлері.

Өзіндік жұмыс: ата-аналарға ұсыныстар дайындау.

Тақырыбы 4.3. Кешенді әдістерді сәтті қолданудың тәжірибелік кейстері мен мысалдары

Нақты жағдайларды талдау, нәтижелер мен қорытындылар.

Практикалық жұмыстар: кейстерді талдау және есеп беру.

Өзіндік жұмыс: кейстер негізінде презентациялар дайындау.

6 бөлім. Оқу процесін ұйымдастыру

Оқу процесінің форматы:

Дәрістер, практикалық сабақтар, топтық пікірталастар мен тренингтерді қоса алғанда, интерактивті оқыту элементтері күндізгі оқыту форматы. Тиімділік үшін қашықтықтан және аралас форматтарды ұйымдастыруға болады.

Сағат саны:

Бағдарламаның жалпы ұзақтығы-80 академиялық сағат

- Теориялық-24 сағат;
- Практикалық-28 сағат;
- Тыңдаушылардың өзіндік жұмысы - 24 сағат;
- Қорытынды тестілеу. Жобаларды қорғау-4 сағат.

Оқыту формалары:

- Дәрістер мен семинарлар
- Практикалық сабақтар мен мастер-класстар
- Топтық және жеке тренингтер
- Мультимедиялық материалдарды қолданатын қашықтан модульдер
- Бақылау және кейстерді талқылау
- Дербес зерттеу және жобалау жұмыстары

Бұл тәсіл теориялық материал мен практикалық дағдыларды жан-жақты меңгеруді, сондай-ақ оқу уақытын тиімді ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

7 бөлім. Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі

Бағдарламаны іске асырудың дидактикалық тәсілі мыналарды қамтиды:

1. Теориялық материал:

- Сенсорлық интеграция, АВА-терапия және ЕДШ негізгі ұғымдарын ашатын жүйеленген дәрістер мен оқу модульдері.
- Педагогтардың тәжірибесіне бейімделген заманауи ғылыми зерттеулер мен әдістемелік ұсыныстарды пайдалану.
- Жақсы түсіну және меңгеру үшін мультимедиялық материалдарды, кейс-стадиді және нақты тәжірибедегі мысалдарды қосу.

2. Оқу материалын меңгеру бойынша тапсырмалар:

- Теориялық білімді тексеру үшін әр модульден кейін тест сұрақтары мен тесттер.

- Практикалық тапсырмалар: сабақ жоспарларын әзірлеу, түзету бағдарламаларын құру, кейстерді талдау.

- Кәсіби қызметте білімді түсінуге және қолдануға бағытталған рефлексивті тапсырмалар.

- Тәжірибе алмасу және бірлескен шешімдер әзірлеу үшін топтық жобалар мен пікірталастар.

3. Өзін-өзі бағалау критерийлері:

- Тест сұрақтары мен тесттерге жауаптардың толықтығы мен дәлдігін бағалау.

- Нақты көрсеткіштерге сүйене отырып, орындалған практикалық тапсырмалардың сапасын талдау (мысалы, АВА-терапия бағдарламасын әзірлеудің дұрыстығы, диагностикалық қорытындылардың барабарлығы).

- Қойылған мақсаттарға қол жеткізу бойынша білім алушының рефлексиясы, білімді педагогикалық практикада қолдану қабілеті.

- Топтық талқылаулар мен жобаларға қатысудың өзін-өзі бағалауы, өз ойлары мен ұсыныстарын дәлелді түрде жеткізе білу.

Осылайша, дидактикалық тәсіл материалды теориялық тұрғыдан игеруге ғана емес, сонымен қатар білім беру ортасында сенсорлық интеграция, АВА-терапия және емдік дене шынықтыру әдістерін тиімді қолдану үшін қажетті практикалық дағдыларды қалыптастыруға ықпал етеді.

8 бөлім. Оқу нәтижелерін бағалау

Пәндік саланың ерекшелігін ескере отырып, оқу нәтижелерін бағалаудың тиімді әдістеріне мыналар жатады (*1-қосымша*):

1. Қалыптастырушы бағалау

- Сенсорлық интеграция, мінез-құлықты түзету (АВА) және ЕДШ дағдыларын меңгерудегі білім алушылардың прогресін үздіксіз мониторингтеу.

- Балалардың мінез-құлқы мен моторикасындағы өзгерістерді жазу үшін бақылауларды, күнделіктерді, тексеру парақтарын пайдалану.

- Білім беру және түзету бағдарламаларын түзету үшін кері байланыс.

2. Диагностикалық тесттер мен шкала

- Сенсорлық бұзылулар мен мінез-құлық ерекшеліктерін диагностикалаудың мамандандырылған құралдарын қолдану (мысалы, сенсорлық профильдер, сауалнамалар).

- Стандартталған әдістерді қолдана отырып, емдік дене шынықтырумен

физикалық және қозғалыс көрсеткіштерін бағалау.

3. Практикалық тапсырмалар және кейс-аналитика

- Білім алушылардың түзету және оңалту бағдарламаларын әзірлеу және енгізу дағдыларын бағалау.

- Барабар шешімдерді ұсына отырып, нақты немесе имитацияланған жағдайларды талдау.

4. Өзін-өзі бағалау және өзара бағалау

- Материалды игеру және білімді практикада қолдану нәтижелері бойынша білім алушылардың рефлексиясы.

- Әріптестердің қызметін кейіннен бағалай отырып, топтық талқылау және тәжірибе алмасу.

5. Қорытынды кешенді бағалау

- Бақылау жұмыстары, жобаларды таныстыру, жеке бағдарламаларды әзірлеу арқылы теория мен практиканы кешенді түсінуді тексеру.

- Сенсорлық интеграция, АВА-терапия және ЕДШ әдістерін білім беру процесіне біріктіру қабілетін бағалау.

Осылайша, бағалау әдістері білімді практикалық қолдануға, білім алушылардың даму динамикасын бақылауға және педагогтарды кәсіби жетілдіруге бағытталған.

9 бөлім. Курстан кейінгі сүйемелдеу

Формат: қашықтықтан және күндізгі (қажет болған жағдайда), қолдау және кеңес беру.

Курстан кейінгі сүйемелдеу формалары:

- Күрделі мәселелерді талқылау және тәжірибе алмасу үшін онлайн-консультациялар (вебинарлар, бейне қоңыраулар).

- Әдістер мен ресурстармен алмасу үшін кәсіби қоғамдастық құру (форумдар, чаттар).

- Тәлімгерлік және кураторлық-педагогтарды тәжірибелі мамандармен сүйемелдеу.

- Практикалық дағдыларды тереңдетуге арналған күндізгі және қашықтықтан оқыту шеберханалары.

- Қолданылатын әдістерді талдауға және түзетуге арналған жеке бақылаулар.

Курстан кейінгі сүйемелдеу әдістері:

- Есептер мен кері байланыс арқылы әдістерді қолданудың табыстылығына

тұрақты мониторинг жүргізу.

- Қатысушылардың практикасынан нақты кейстерді талқылау және талдау.
- Жеке түзету және бейімдеу бағдарламаларын әзірлеуге қолдау көрсету.
- Жаңа материалдар мен әдістемелік ұсынымдарды жаңарту және беру.
- Енгізілетін әдістердің тиімділігін бағалау және практиканы жақсарту жөніндегі бірлескен жұмыс.

Мұндай сүйемелдеу педагогтардың құзыреттерін бекіту мен дамытуды, білімді жұмыстың нақты жағдайларына бейімдеуді және ерекше қажеттіліктері бар балалар үшін білім беру ортасының сапасын арттыруды қамтамасыз етеді.

10 бөлім. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер тізімі:

1. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319-III Заңы

2. Қазақстан Республикасындағы инклюзивті саясаттың 2025 – 2030 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2024 жылғы 30 желтоқсандағы № 1143 қаулысы

3. Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау саласындағы әлеуметтік қызмет көрсету және әлеуметтік қамсыздандыру стандарттарын бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2024 жылғы 27 ақпандағы № 49, Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2024 жылғы 27 ақпандағы № 54 және Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2024 жылғы 1 наурыздағы № 7 бірлескен бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2024 жылғы 6 наурызда № 34117 болып тіркелді.

4. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы №348 бұйрығы

5. «Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім деңгейлерінің жалпы білім беретін пәндері мен таңдау курстары бойынша үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы». Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 16 қыркүйектегі № 399 бұйрығы.

6. «Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 қаулысы.

7. «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2019 жылғы 27 желтоқсандағы №293-VI ҚРЗ (2023 жылғы 01 шілдедегі жағдай бойынша соңғы өзгерістер мен толықтыруларды ескере отырып)

8. Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және

жүргізу, сондай-ақ педагогтің қызметін курстан кейінгі қолдау қағидаларын бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 95 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2016 жылы 9 наурызда № 13420 болып тіркелді.

9. «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» 2002 жылғы 08 тамыздағы № 345-ІІ заңы (2020 жылғы 07 шілдедегі жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен)

10. Абдрахманова, Г. С. «Ерекше қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеуде сенсорлық интеграция». - Алматы, 2021.

11. Назарова, Ж.К. «Түзету педагогикасындағы АВА-терапия» - Нұр-Сұлтан, 2022.

12. Қасымова, А. М. «Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды емдеу дене шынықтыру және оңалту». - Алматы, 2020.

13. «Қазақстан Республикасы білім беру ұйымдарында сенсорлық интеграция бойынша әдістемелік ұсынымдар». - ҚР Білім және ғылым министрлігі, 2023.

14. «Түзету жұмысында АВА-терапияны қолдану бойынша басшылық». - Нұр-Сұлтан, 2021.

15. Чернышева, М.В. «Сенсорлық интеграция: түзету жұмысының теориясы мен практикасы». - Мәскеу, 2021.

16. Козлова, Е.А. «АВА-терапия: ДМШ бар балалардың мінез-құлқын түзетудің қазіргі заманғы әдістері мен технологиялары». - Санкт-Петербург, 2022.

17. Иванов, С. П, «Білім беру және оңалту практикасындағы емдік дене шынықтыру». - Мәскеу, 2020.

18. «Білім беру мамандарына арналған АВА-терапия бойынша басшылық». - Мәскеу, 2021.

Қосымша әдебиеттер тізімі:

1. Дәрігерова, А. «Психология және сенсорлық интеграция бұзылуларын түзету». - Алматы, 2019.

2. Есенова, Л. «АВА-терапия: заманауи әдістемелер мен практикалар». - Алматы, 2020.

3. «Білім беру мекемелеріндегі емдік дене шынықтыру бойынша республикалық анықтамалық». - Нұр-Сұлтан, 2021.

4. «Смирнова, А.Н. Сенсорлық интеграция және кемістігі бар балалардың даму ерекшеліктері». - Мәскеу, 2019.

5. Петрова, И.В. «Түзету педагогикасындағы АВА-терапияның практикалық аспектілері». - Санкт-Петербург, 2020.

6. Новиков, Д.В. «Ерекше қажеттіліктері бар балаларға арналған емдік дене шынықтыру». - Мәскеу, 2021.

Қорытынды жұмыстарды бағалау критерийлері:

Өзіндік жұмысты бағалау критерийлері:

Құрстың даму деңгейін анықтау үшін келесі параметрлер қолданылады:

- 1) оқытылатын модуль бойынша оқу материалының мазмұнын меңгеру;
- 2) зерттелетін материалды практикалық қолдану;
- 3) ақпаратты талдау және синтездеу;
- 5) қорытынды жасай білу.

Тыңдаушылардың өзіндік жұмысты орындау бойынша білімдерін бағалау балдарды бес балдық жүйеге ауыстыру арқылы жүзеге асырылады:

- 1) «Өте жақсы»: 9-10 балл (85-100%);
- 2) «Жақсы»: 7-8 балл (75-84%);
- 3) «Қанағаттанарлық»: 5-6 балл (50 - 74%).

Тестілеуді бағалау критерийлері

№	Модульдердің атауы	Сағат саны	Сұрақтар саны
1.	Модуль 1. Сенсорлық интеграцияның негіздері және білім беру тәжірибесіндегі мәні	18	10
2.	Модуль 2. АВА-терапия: қолдану принциптері мен әдістері мінез-құлықты талдау	22	10
3.	Модуль 3. Емдік дене шынықтыру (ЕДШ) түзету және дамыту құралы ретінде	18	10
4	Модуль 4. Білім беру процесіне сенсорлық интеграция АВА-терапия және ЕДШ әдістерін біріктіру	18	10
5	Қорытынды тестілеу. Жобаларды қорғау	4	
	БАРЛЫҒЫ	80	40

Ұпайларды бағалауға аудару шкаласы

ұпай	орындалу шегі %	балл
5	90-100%	29-35
4	75-89%	23-28
3	50-74%	15-22
2	50% кем	20 баллдан кем